

Kemikaliekontroll

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sammanlagt 53 motionsyrkanden om kemikaliekontroll från den allmänna motionstiden 2010. Motionerna tar bl.a. upp frågor om miljömål, förbud och begränsning av kemikalier, bekämpningsmedel och forskning om kemikalier. Utskottet föreslår med anledning av 5 motionsyrkanden ett tillkännagivande om att det är viktigt att Sverige inom EU och internationellt fortsätter att verka för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas. Övriga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till pågående arbete. I betänkandet finns 19 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Miljömål	7
Begränsning av kemikalier	9
Kemikalielagstiftningen	13
Förbud mot kemikalier m.m.	15
Bekämpningsmedel	21
Forskning m.m.	27
Reservationer	31
1. Miljömål, punkt 1 (S, MP, V)	31
2. Kemikaliepanel, punkt 2 (S, MP, V)	31
3. Kemikalieanvändning, punkt 3 (S, V)	32
4. EU:s kemikalieregistreringsförordning, punkt 4 (S, MP, V)	33
5. Kemikaliestrategi, punkt 5 (S)	33
6. Ekonomiska styrmedel, punkt 6 (MP, V)	34
7. Förändring av lagstiftningen, punkt 7 (MP)	34
8. Klargörande praxis, punkt 8 (MP, V)	35
9. Förbud mot deka-BDE, punkt 9 (S, MP, V)	36
10. Förbud mot bisfenol A, punkt 10 (S, MP)	36
11. Förbud mot bisfenol A, punkt 10 (V)	37
12. Livsmedelsförpackningar, punkt 11 (S, MP, V)	37
13. Förbud mot vissa ämnen m.m., punkt 12 (MP, V)	38
14. Förbud mot perkloretylen, punkt 13 (S, V)	38
15. Förbud mot DEHP, punkt 14 (S, MP, V)	39
16. Bekämpningsmedel, punkt 15 (S, MP, V)	39
17. Kemikalier i textilier m.m., punkt 16 (MP, V)	40
18. Nanoteknologi, punkt 19 (MP, V)	41
19. Slam på jordbruksmark, punkt 20 (MP)	41
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	43

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Miljömål

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ421 yrkande 9 och 2010/11: MJ449 yrkandena 10 och 14.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Kemikaliepanel

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ220, 2010/11: MJ296 yrkande 9 och 2010/11: MJ449 yrkande 22.

Reservation 2 (S, MP, V)

3. Kemikalieanvändning

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ296 yrkande 1 och 2010/11: MJ363.

Reservation 3 (S, V)

4. EU:s kemikalierregistreringsförordning

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ273 yrkande 5, 2010/11: MJ358 yrkande 1 och 2010/11: MJ449 yrkandena 20 och 29.

Reservation 4 (S, MP, V)

5. Kemikaliestrategi

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ344 och 2010/11: MJ433 yrkande 1.

Reservation 5 (S)

6. Ekonomiska styrmedel

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkande 25.

Reservation 6 (MP, V)

7. Förändring av lagstiftningen

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkandena 26 och 27.

Reservation 7 (MP)

8. Klargörande praxis

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkande 28.

Reservation 8 (MP, V)

9. Förbud mot deka-BDE

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ296 yrkande 3 och 2010/11: MJ449 yrkande 4.

Reservation 9 (S, MP, V)

10. Förbud mot bisfenol A

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ296 yrkande 4, 2010/11: MJ355 yrkandena 1 och 2, 2010/11: MJ359 och 2010/11: MJ449 yrkande 1.

Reservation 10 (S, MP)

Reservation 11 (V)

11. Livsmedelsförpackningar

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkande 7.

Reservation 12 (S, MP, V)

12. Förbud mot vissa ämnen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ273 yrkande 4 och 2010/11: MJ449 yrkandena 2, 5 och 6.

Reservation 13 (MP, V)

13. Förbud mot perkloretylen

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ315.

Reservation 14 (S, V)

14. Förbud mot DEHP

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkande 3.

Reservation 15 (S, MP, V)

15. Bekämpningsmedel

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: U269 yrkande 11, 2010/11: MJ272 yrkande 6, 2010/11: MJ273 yrkandena 2 och 3, 2010/11: MJ275 yrkande 5, 2010/11: MJ294 yrkande 4, 2010/11: MJ338 yrkande 1, 2010/11: MJ357 yrkande 2 och 2010/11: MJ449 yrkande 9.

Reservation 16 (S, MP, V)

16. Kemikalier i textilier m.m.

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkandena 8 och 21.

Reservation 17 (MP, V)

17. Parakvat

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om åtgärder mot parakvat. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11: MJ268 yrkandena 1 och 2, 2010/11: MJ385 och 2010/11: MJ393 yrkandena 1 och 2 samt avslår motion 2010/11: MJ404.

18. Kostnader för kemikalieanvändningen

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ358 yrkande 2.

19. Nanoteknologi

Riksdagen avslår motionerna 2010/11: MJ296 yrkande 10 och 2010/11: MJ449 yrkande 18.

Reservation 18 (MP, V)

20. Slam på jordbruksmark

Riksdagen avslår motion 2010/11: MJ449 yrkande 19.

Reservation 19 (MP)

Stockholm den 31 mars 2011

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lars Hjalmered (M), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Åsa Romson (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Linda Andersson (M), Lars Beckman (M), Nina Lundström (FP) och Roger Tiefensee (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas sammanlagt 53 motionsyrkanden om kemikaliekontroll från den allmänna motionstiden 2010. Motionerna tar bl.a. upp frågor om miljömål, förbud och begränsning av kemikalier, bekämpningsmedel och forskning om kemikalier. Utskottet föreslår med anledning av 5 motionsyrkanden ett tillkännagivande om att det är viktigt att Sverige inom EU och internationellt fortsätter att verka för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas. Övriga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till pågående arbete. I betänkandet finns 19 reservationer.

Utskottets överväganden

Miljömål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (MP, KD) om miljömålet Giftfri miljö m.m.

Jämför reservation 1 (S, MP, V).

Motionerna

I motion MJ449 (MP) yrkande 14 framförs att Miljömålsrådet i sin fördjupade utvärdering av miljömålen föreslog ett antal åtgärder i syfte att nå miljömålet Giftfri miljö. Regeringen bör därför snarast lämna förslag till konkreta åtgärder för att nå målet, utifrån det utrednings- och remissarbete som redan har gjorts. I samma motion (yrkande 10) påpekas att det finns ett delmål om att byggnader och deras egenskaper inte får påverka hälsan negativt 2020. Även i detta yrkande efterlyses förslag på konkreta åtgärder för att nå målet. Enligt motion MJ421 (KD) yrkande 9 bör arbetet med att identifiera och sanera källor till dioxin, kadmium och PCB i Östersjön intensifieras. Genom att organisationen för sanering av förorenade områden effektiviseras kan fler objekt åtgärdas.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet uppmärksamma att riksdagen sommaren 2010 beslutade om inriktningen för miljöpolitiken i enlighet med propositionen Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Bland annat beslutades om en ny målstruktur för miljöarbetet, att miljö kvalitetsmålet för Giftfri miljö skulle ändras och att en parlamentarisk beredning (Miljömålsberedningen) skulle tillsättas med uppgift att ge råd till regeringen om hur miljö kvalitetsmålen ska kunna nås.

Miljömålsberedningens övergripande uppdrag gäller t.o.m. 2020 och innebär att beredningen ska utveckla strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder inom de områden som regeringen prioriterar. Arbetet ska genomföras i nära samarbete med näringslivet, ideella organisationer, kommuner samt myndigheter. Miljömålsberedningen framlade ett delbetänkande den 22 december 2010 med förslag till en handlingsplan för hur strategier bör utvecklas i miljömålssystemet i förhållande till miljö kvalitetsmålen och generationsmålet (SOU 2010:101).

Utskottet konstaterar att det framgår av ovannämnda miljömålsproposition att förslagen i Miljömålsrådets fördjupade utvärdering och remissinstansernas synpunkter på utvärderingen samt på Miljömålsutredningens förslag bör ingå i underlaget till den översyn av innebörden av miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö som ska göras. Av miljömålspropositionen framgår det även att Boverket har lämnat förslag till ändring och komplettering av delmålet Inomhusmiljö samt förslag till åtgärder för att infria delmålet. Boverkets rapport har remissbehandlats och det samlade materialet har enligt vad utskottet har erfarit överlämnats till Miljömålsberedningen för att hanteras inom ramen för beredningens uppdrag. Med hänvisning till att miljömålssystemet är föremål för översyn och vad som i övrigt ovan har anförts anser utskottet att motion MJ449 (MP) yrkandena 10 och 14 kan lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller arbetet med att minska tillförseln av dioxin, kadmium och PCB till Östersjön kan nämnas att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att leda arbetet med att minska användningen och påverkan av farliga ämnen i enlighet med handlingsplanen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Det ska göras i nära samarbete med Kemikalieinspektionen. Naturvårdsverket ska även leda arbetet med åtgärder för renare avloppsvatten, efter samråd med bl.a. vattenmyndigheterna. Senast den 1 juni 2011 ska uppdraget slutredovisas till Regeringskansliet.

Vad gäller arbetet med sanering av förorenade områden anförde regeringen i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård) att det finns ca 1 400 områden i Sverige som är så förorenade att de kan utgöra mycket stora risker för miljön eller för människors hälsa. Av dem har omkring 200 åtgärdats. Regeringen framhöll att för att nå delmålet om efterbehandling av förorenade områden till 2050 behöver takten på arbetet öka. Hösten 2009 biföll riksdagen regeringens proposition Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden (prop. 2008/09:217, bet. 2009/10:MJU6, rskr. 2009/10:26). I propositionen redovisades åtgärder som syftade till att effektivisera arbetet med att avhjälpa förorenade områden, bl.a. genom en tydligare ansvarsfördelning inom den statliga organisationen. Utskottet konstaterar att det arbete som efterfrågas i motion MJ421 (KD) yrkande 9 fortskrider och föreslår med hänvisning till detta att motionen lämnas utan vidare åtgärd.

Begränsning av kemikalier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, MP, FP, V, KD) om åtgärder för att begränsa kemikalieanvändningen.

Jämför reservationerna 2 (S, MP, V), 3 (S, V), 4 (S, MP, V), 5 (S) och 6 (MP, V).

Motionerna

I flera motioner efterlyses en mellanstatlig kemikaliepanel med FN:s klimatpanel som förebild. I motion MJ296 (V) yrkande 9 framhålls att panelen skulle ge ett ökat beslutsunderlag på global nivå, vilket behövs för att kunna fatta välgrundade beslut. I motion MJ449 (MP) yrkande 22 betonas att det finns ett behov av ett internationellt forskarsamarbete som kan utveckla, värdera och förankra kunskaper om spridningen av miljögifter och konsekvenserna för människorna och miljön. Enligt motion MJ220 (S) skulle en kemikaliepanel bidra till en säkrare kemikalieanvändning. För närvarande är kunskapen om hur kemikalier påverkar människor och natur bristfällig.

I motion MJ363 (S) anförs att kemikalieanvändningen borde regleras bättre. Vid tillämpningen av försiktighetsprincipen måste ett barnperspektiv antas. Kontrollen och tillsynen måste också bli bättre. I motionerna MJ449 (MP) yrkande 29 och MJ358 (FP) yrkande 1 framhålls att både kemikalie-reglerna och tillsynen över att de följs behöver skärpas. Enligt motion MJ433 (MP) yrkande 1 bör regeringen öka ambitionerna när det gäller att minimera användningen av farliga kemikalier. Samhället måste ställa långsiktiga kostnader mot kortsiktiga ekonomiska vinster. Enligt motion MJ344 (S) bör regeringen ta initiativ till en ny strategi för att öka kunskapen om, förbättra tillsynen och begränsa användningen av farliga kemikalier.

I motion MJ273 (KD) yrkande 5 anförs att det är av största betydelse att gifterna i våra vardagsprodukter minskas i syfte att nå hållbara materialflöden. Därför bör bromerade flamskyddsmedel, ftalater, icke biologiskt nedbrytbara ämnen och azofärgämnen förbjudas inom EU. I motion MJ449 (MP) yrkande 25 påtalas att medlemsstaternas möjligheter att införa nationella regler för att skydda hälsan och miljön minskar i och med EU:s kemikalie regler. Därför bör man utreda förutsättningarna för att använda miljöskatter och miljöavgifter i syfte att minska spridningen av farliga kemikalier. Enligt motion MJ449 (MP) yrkande 20 bör man ställa upp ett mål för regeringens arbete inom ramen för EU:s kemikalie registreringsförordning (Reach). Målet skulle bl.a. röra arbetet med förslag till kandidatämnen för tillståndsprövning. I motion MJ296 (V) yrkande 1 anförs att Reach behöver förändras för att hanteringen av kemikalier ska kunna förbättras inom EU. Bland annat behöver substitutionsprincipen förstärkas och fler ämnen föras upp på Reachförordningens kandidatlista.

Utskottets ställningstagande

Internationellt kemikaliearbete

När det gäller arbetet med kemikaliekontroll på global nivå vill utskottet uppmärksamma att världens regeringschefer vid FN:s världstoppmöte i Johannesburg 2002 enades om att minimera produktionen och användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier till 2020. Ett steg för att uppnå målet togs i februari 2006 med en global kemikaliestrategi, SAICM. Strategin ska främja en hållbar hantering av kemikalier och stödja arbetet mot målet. Den globala strategin ska skapa ett gemensamt system för en global kemikaliesäkerhet och lägga grunden till en förbättrad internationell kemikaliekontroll i utvecklingsländerna och en ökad förmåga att genomföra internationella åtaganden.

I den tidigare nämnda miljömålspropositionen framhöll regeringen att insatser på internationell nivå inte bara handlar om att förebygga och begränsa spridningen av farliga ämnen, utan också om att skapa bättre kemikaliehantering i utvecklingsländerna. En ökad produktion och användning av kemikalier i länder med bristande regelverk och tillsyn utgör en särskild utmaning i det internationella arbetet. Regeringen uppgav att den avser att fortsätta att arbeta aktivt inom SAICM, Stockholmskonventionen, Baselkonventionen (transport av farligt avfall), Rotterdamkonventionen (farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel), Montrealprotokollet (ozonnedbrytande ämnen) och i förhandlingarna om en ny global kvicksilverkonvention. Regeringen framhöll att en viktig del i det internationella arbetet är att förmå samtliga länder att delta. Kemikalieinspektionen och Sida har centrala roller genom att de ger bistånd och stöd till utvecklingsländerna. Det är särskilt betydelsefullt att fokusera på att överenskomna åtgärder genomförs och tillämpas. Regeringen uppgav också att den avser att verka för att arbetet med kemikalier inom FN:s kommission för hållbar utveckling (CSD) sker i nära anknytning till SAICM så att de två processerna ömsesidigt stöder varandra. Vidare uppgav regeringen att den avser att verka för att stärka samverkan mellan de internationella konventionerna om kemikalier och avfall, vilket på sikt skulle kunna resultera i en ramverkskonvention på området.

Utskottet har tidigare behandlat förslag om en kemikaliepanel i FN:s regi. Som utskottet då anförde är det internationella arbetet av mycket stor betydelse för att produktionen och användningen av farliga ämnen ska minska. Utskottet utgår från att regeringen även fortsättningsvis är drivande för att skapa en starkare, mer effektiv och framåtsyftande global kemikaliepolitik. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ220 (S), MJ449 (MP) yrkande 22 och MJ296 (V) yrkande 9 lämnas utan vidare åtgärd.

EU:s kemikaliearbete

När det gäller EU:s arbete med kemikaliekontroll konstaterar utskottet att kemikalielagstiftningen till stor del är harmoniserad inom EU. Förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier, även kallad kemikalieregistreringsförordningen eller Reach, är en viktig del av denna lagstiftning. Regelverket omfattar såväl kemiska ämnen som kemiska blandningar och varor som innehåller kemikalier. Reach trädde i kraft successivt mellan den 1 juni 2007 och den 1 juni 2009 och förväntas innebära genomgripande förbättringar av kunskapen om och kontrollen av hälso- och miljöfarliga kemiska ämnen. Det huvudsakliga syftet med Reach är att öka kunskapen om de ca 30 000 ämnen som man uppskattar finns på EU-marknaden i mängder över ett ton. Genom Reach har tillverkare och importörer fått ett tydligare ansvar för att undersöka kemiska ämnens hälso- och miljöfarlighet. Inom ramen för Reach kan användningen av farliga ämnen begränsas genom begränsningsregler eller tillståndskrav. I och med att Reach antogs inrättade EU en särskild kemikaliemyndighet, European Chemicals Agency (Echa). Myndigheten ska sköta registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemiska ämnen och på så sätt skapa enhetlighet i hela EU.

Regeringen utvecklar sin syn på Reach i miljömålspropositionen. Av underlaget framgår att Sverige verkar för att de farligaste ämnena ska omfattas av krav på tillstånd och att farliga ämnen förbjuds eller begränsas inom EU. Det arbetet sker inom Echa, och Kemikalieinspektionen är den myndighet i Sverige som ansvarar för att ta fram underlag och dossierer för de ämnen som Sverige prioriterar. Även om Reach är ett unikt och i ett internationellt perspektiv långtgående regelverk kan det utvecklas och förbättras. Regeringen uppger därför att man avser att verka för att Reach kompletteras för att i högre utsträckning bidra till att miljökvalitetsmålet Giftfri miljö uppnås.

Nationellt kemikaliearbete

Vintern 2010 ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag om förändrad kemikalietyllsyn (prop. 2009/10:167, bet. 2010/11:MJU3, rskr. 2010/11:45). Förslagen syftade till att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig och effektiv organisation av kemikalietyllsynen. Utskottet uttalade då att de nationella myndigheternas arbetsuppgifter och rutiner kommer att förändras som en följd av att Reach trätt i kraft och Echa inrättats. Det gäller inte minst myndigheternas tillsynsarbete. Regeringen och riksdagen har bedömt att tillämpningen av Reach är den enskilt viktigaste processen för att uppfylla miljökvalitetsmålet Giftfri miljö (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48). Utskottet anförde i detta sammanhang att det är viktigt att tillsynssystemet säkerställer att intentionerna när det gäller Reach får genomslag.

Den 22 december 2010 gav regeringen Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram och genomföra en handlingsplan för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier i syfte att uppnå en giffri vardag. I uppdraget framförs att en av de stora utmaningarna framöver i det svenska arbetet med kemikaliekontroll är att komma bort från nuvarande förhållanden där konsumenter riskerar att utsättas för farliga kemikalier i sin vardag. Det gäller särskilt växande individer, från fosterstadiet till puberteten. Regeringen anser att nu gällande EU-regelverk behöver ses över för att öka skyddsnivån. Företagen behöver öka det förebyggande arbetet med att minska riskerna med kemikalier samt i högre grad fokusera på att byta ut farliga kemiska ämnen. Myndigheternas tillsyn av kemikalier i varor behöver stärkas. Informationen och kunskapsspridningen behöver förbättras så att konsumenterna får bättre förutsättningar att göra medvetna val.

Kemikalieinspektionen ska löpande under uppdragets gång analysera och lämna förslag till förändringar i relevant lagstiftning och relevanta konventioner i syfte att stärka regleringen av kemikalier. Kemikalieinspektionen ska vidare utifrån handlingsplanen inom sitt ansvarsområde under perioden 2011–2014 genomföra en bred satsning på åtgärder nationellt, regionalt, inom EU och internationellt.

Senast den 31 december 2012 ska Kemikalieinspektionen lämna en delredovisning till Regeringskansliet av hur arbetet med att genomföra handlingsplanen fortskrider och av genomförda insatser samt, vid eventuella behov, ge förslag till en revidering av inriktningen av arbetet. Redovisningen ska också innehålla en framåtsyftande del med förslag på åtgärder under åren 2015–2018. Kemikalieinspektionen ska senast den 31 december 2013 lämna ytterligare en delredovisning till Regeringskansliet av hur arbetet med att genomföra handlingsplanen fortskrider och av genomförda insatser samt, vid eventuella behov, ge förslag till en revidering av inriktningen av arbetet. Kemikalieinspektionen ska senast den 31 december 2014 lämna en slutredovisning av arbetet med handlingsplanen till Regeringskansliet. Slutredovisningen ska innehålla en beskrivning av de åtgärder som genomförts och en bedömning av måluppfyllelsen. För att finansiera åtgärderna i handlingsplanen har 25 miljoner kronor per år under 2011–2014 tillförts Kemikalieinspektionens anslag (prop. 2010/11:1 utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård, bet. 2010/11:MJU1, rskr. 2010/11:119).

Som en första delredovisning av uppdraget överlämnade Kemikalieinspektionen den begärda handlingsplanen till regeringen den 10 mars 2011. I handlingsplanen betonas bl.a. att växande individer ska skyddas från skadliga kemikalier och att Sverige ska vara ett av de ledande medlemsländerna i EU när det gäller att ta fram underlag till regler som förhindrar att människor utsätts för hälsofarliga kemikalier i sin vardag.

Utskottet välkomnar det helhetsgrepp regeringen tar genom uppdraget till Kemikalieinspektionen om att genomföra en handlingsplan för en giffri vardag. Det är av stor vikt att ett framåtsyftande arbete sker på alla nivåer för att kemikaliekontrollen ska förbättras. Mot bakgrund av vad

som har anförts ovan om det arbete som för närvarande pågår såväl globalt som inom EU och nationellt för att begränsa skadliga effekter av kemikalieanvändningen, föreslår utskottet att motionerna MJ344 (S), MJ363 (S), MJ433 (MP) yrkande 1, MJ449 (MP) yrkandena 20, 25 och 29, MJ358 (FP) yrkande 1, MJ296 (V) yrkande 1 och MJ273 (KD) yrkande 5 lämnas utan vidare åtgärd.

Kemikalielagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (MP) om att förändra kemikalielagstiftningen.

Jämför reservationerna 7 (MP) och 8 (MP, V).

Motionerna

Enligt motion MJ449 (MP) yrkande 27 bör regeringen lägga fram ett förslag till precisering av miljöbalken (1998:808) för att tydliggöra att kemiska produkter ska bytas ut mot en annan metod eller teknik som kan antas vara mindre farlig. Ett uttalat krav på s.k. funktionell substitution skulle leda till att substitutionsprincipen följdes bättre. Enligt samma motion yrkande 28 bör regeringen ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att arbeta mer aktivt med att klargöra kemikalieregelverkets innebörd genom praxisbildning. Kemikalieinspektionen bör både driva egna ärenden och öka sitt stöd till andra parter i domstolsärenden. Enligt MJ449 (MP) yrkande 26 bör regeringen lämna ett förslag till förtydligande av 29 kap. 6 § 5 c miljöbalken. Det ska framgå att det informationskrav som följer av EU:s kemikalierregistreringsförordning (Reach) gäller redan när ett ämne har förts upp på kandidatlistan.

Utskottets ställningstagande

I miljöbalkens andra kapitel finns allmänna hänsynsregler. Försiktighetsprincipen – som kanske kan betecknas som den mest grundläggande av dessa regler – kommer till uttryck i den tredje paragrafen. Enligt försiktighetsprincipen ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska bästa möjliga teknik användas vid yrkesmässig verksamhet.

När det gäller substitutionsprincipen framgår det av förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 II s. 23) att den metod som väljs för en verksamhet i vissa fall kan vara avgörande för frågan om kemikalier måste

användas, och i så fall vilka. Enligt försiktighetsprincipen ska man vidta de försiktighetsmått som behövs. Val av process eller metod i övrigt är exempel på ett sådant försiktighetsmått. Det kan alltså, när man tillämpar försiktighetsprincipen, också komma i fråga att ersätta användningen av en kemisk produkt eller bioteknisk organism med en annan metod som innebär att det över huvud taget inte behövs någon användning av kemiska produkter eller biotekniska organismer. Till exempel kan rengöring med hjälp av kemiska produkter i vissa fall ersättas med mekanisk rengöring eller slipning.

Utskottet konstaterar att ovanstående innebär att kravet på funktionell substitution redan får anses framgå av försiktighetsprincipen. Ett förtydligande av hänsynsreglerna riskerar enligt utskottets mening att skapa osäkerhet om hur långt kraven enligt försiktighetsprincipen sträcker sig och kan därför leda till en försvagning av denna grundläggande bestämmelse. Motion MJ449 (MP) yrkande 27 avstyrks därmed.

När det gäller praxisbildningen inom kemikalielagstiftningen konstaterar utskottet inledningsvis att Naturvårdsverket enligt förordningen (2009:1476) med instruktion för Naturvårdsverket har en central roll i miljöarbetet och ska vara pådrivande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken. Naturvårdsverket ska därvid särskilt bevaka allmänna miljövårdsintressen i mål och ärenden där miljöbalken tillämpas och som handläggs hos myndigheter och domstolar samt lämna verkets synpunkter tidigt i processen och delta i miljöprövningar som gäller principiellt viktiga frågor eller har stor betydelse för miljön.

Kemikalieinspektionen är ansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och arbetar i Sverige och inom EU för att driva fram lagstiftning och regler som bidrar till att Sverige uppnår detta mål. Eftersom kemikalie reglerna är harmoniserade inom EU sker en stor del av Kemikalieinspektionens arbete inom ramen för EU. Kemikalieinspektionen arbetar även med regelverkets innebörd genom att inspektionen har tillsyn över importörer och tillverkare av kemiska produkter, ger stöd till kommuner och länsstyrelser i deras kemikalietillsyn, begränsar risker med kemikalier genom en dialog med näringslivet och branschöverenskommelser och genom att driva ärenden om godkännande av bekämpningsmedel. Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrks motion MJ449 (MP) yrkande 28.

När det gäller ett förtydligande av straffbestämmelsen om bristfälligt miljöinformation noterar utskottet att miljöministern i ett svar på en skriftlig fråga (2010/11:145) den 14 december 2010 anförde att det i miljöbalken finns straffbestämmelser som innebär att det är förenat med straffansvar att bryta mot vissa regler i Reach. En av dessa bestämmelser gäller överträdelser av det krav på information som finns i artikel 33 i Reach. Den som inte uppfyller detta krav kan dömas för bristfälligt miljöinformation. Enligt miljöministerns mening har förarbetena till denna straffbestämmelse visat sig vara motsägelsefulla när det gäller sådana kemiska ämnen som finns upptagna på den s.k. kandidatlistan men som ännu inte förts in i bilaga

XIV till Reach. Utskottet, som anser att det är viktigt för konsumenternas trygghet att kemikalielagstiftningen följs, har erfarit att regeringen för närvarande bereder ett förslag som syftar till att avhjälpa denna otydlighet. Utskottet vill inte föregripa det pågående beredningsarbetet och föreslår därför att motion MJ449 (MP) yrkande 26 lämnas utan vidare åtgärd.

Förbud mot kemikalier m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, MP, V, KD) om förbud mot kemikalier m.m.

Jämför reservationerna 9 (S, MP, V), 10 (S, MP), 11 (V), 12 (S, MP, V), 13 (MP, V), 14 (S, V) och 15 (S, MP, V).

Motionerna

I motion MJ273 (KD) yrkande 4 anförs att EU:s regelverk bör ge enskilda länder större möjlighet att införa strängare regler av miljöskäl. Det är rimligt att en högre politisk miljöambition i sig ska kunna vara ett skäl för att godkänna strängare regler i ett medlemsland.

Enligt motion MJ296 (V) yrkande 3 bör ett förbud av det bromerade flamskyddsmedlet dekabromdifenyleter (deka-BDE) återinföras. Bromerade flamskyddsmedel liknar på många sätt miljögifterna PCB och DDT. Man bör även se över möjligheterna att förbjuda användningen av andra farliga bromerade flamskyddsmedel. I motion MJ449 (MP) yrkande 4 efterlyses ett förbud mot deka-BDE i bl.a. textilier och varor som barn kommer i kontakt med.

Flera motioner gäller ämnet bisfenol A. Enligt motion MJ359 (S) bör regeringen förbjuda bisfenol A i Sverige och arbeta för ett förbud inom EU. Bisfenol A kan störa de naturliga hormonerna och leda till skador hos växande individer. Även i motion MJ296 (V) yrkande 4 framhålls att bisfenol A bör förbjudas eftersom det är hormonstörande. I motion MJ449 (MP) yrkande 1 framförs att bisfenol A bör förbjudas i alla produkter som barn kommer i kontakt med. Regeringen bör även arbeta för att bisfenol A ska tas upp på Reachförordningens kandidatlista. Enligt motion MJ355 (MP) yrkandena 1 och 2 bör regeringen driva på inom EU för att förbjuda bisfenol A i livsmedelsförpackningar och andra produkter där ämnet kan överföras till människor.

Enligt motion MJ449 (MP) yrkande 7 bör farliga ämnen förbjudas i livsmedel och i produkter som kommer i kontakt med livsmedel. Ämnen som bör förbjudas inom dessa användningsområden är exempelvis bisfenol A, triklosan och azofärgämnen. I motion MJ449 (MP) yrkande 6 framförs att det bör införas nationella begränsningar av ämnet PFOA i varor som kommer i kontakt med livsmedel och med barn och som finns i kläder.

Nonylphenoletoxilat förekommer i textilier och är ett ämne som bör förbjudas i varor som barn kommer i kontakt med enligt motion MJ449 (MP) yrkande 5. Ämnet bildar stabila nedbrytningsprodukter som är giftiga för vattenlevande organismer. I motion MJ315 (S) framhålls att det i dag finns miljövänliga alternativ till perkloretylen vid kemtvätt. Regeringen bör därför förbjuda användningen av det giftiga och cancerframkallande ämnet. I motion MJ449 (MP) yrkande 2 anförs att regeringen bör införa ett förbud mot bly i vissa produkter. Ett förbud mot viss blyammunition bör återinföras. Bly bör även förbjudas i varor som barn kommer i kontakt med. Vidare bör regeringen ta fram en tidsplan för utfasning av bly i elektronikprodukter. Enligt yrkande 3 i samma motion bör mjukgöraren DEHP förbjudas i produkter som barn kommer i kontakt med. DEHP är en ftalat som kan störa fortplantningsförmågan.

Utskottets ställningstagande

Allmänt

Som utskottet har anført ovan är kemikalielagstiftningen till stor del harmoniserad inom EU. En viktig del av EU:s kemikalielagstiftning utgörs av Reachförordningen. När det gäller möjligheten att ha mer långtgående nationella regler konstaterar utskottet att en EG-förordning är bindande i sin helhet och direkt tillämplig i Sverige. Den rättsliga grunden för Reach-förordningen är artikel 95, vilket innebär att den är harmoniserande. Harmoniseringen kommer till uttryck i artikel 128.1 som föreskriver att medlemsstaterna inte får förbjuda, begränsa eller hindra tillverkning, import, utsläppande på marknaden eller användning av ett ämne om det omfattas av förordningens tillämpningsområde och uppfyller förordningens krav. Av artikel 128.2 framgår dock att ingenting i förordningen ska hindra medlemsstaterna från att behålla eller införa nationella bestämmelser för att skydda arbetstagarna, människors hälsa och miljön, om bestämmelserna är tillämpliga i fall där förordningen inte innebär en harmonisering.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att ett förbud på EU-nivå får en betydligt större effekt ur ett miljö- och hälsoperspektiv än ett nationellt förbud och att det samtidigt bibehåller den fria rörligheten för varor och tjänster på EU:s inre marknad. Enligt utskottets mening bör kemikaliepolitiken därför framför allt genomföras genom ett stort engagemang inom EU eller i det övriga internationella kemikaliesamarbetet.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motion MJ273 (KD) yrkande 4 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Bromerade flamskyddsmedel

När det gäller frågan om ett förbud mot det bromerade flamskyddsmedlet deka-BDE noterar utskottet följande. Genom direktiv 2002/95/EG om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elek-

troniska produkter (RoHS-direktivet) förbjuds användningen av kvicksilver, kadmium, bly, sexvärt krom och flamskyddsmedlen PBB och PBDE i nya elektriska och elektroniska produkter som släpps ut på marknaden fr.o.m. den 1 juli 2006. Från den 1 juli 2008 är även deka-BDE förbjudet i elektriska och elektroniska produkter som omfattas av RoHS-direktivet.

I svar på skriftlig fråga 2007/08:1243 den 28 maj 2008 framhöll miljöministern att regeringen avser att verka för att förbjuda den återstående användningen av deka-BDE i hela EU. Som utskottet har redovisat ovan har Kemikalieinspektionen fått i uppdrag att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier. I regeringsuppdraget anges att bromerade flamskyddsmedel är ämnen som bör prioriteras i detta arbete.

Med hänsyn till att en stor del av användningen av deka-BDE är förbjuden inom EU och att arbete pågår för att förbjuda den återstående användningen anser utskottet att motionerna MJ296 (V) yrkande 3 och MJ449 (MP) yrkande 4 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Bisfenol A

När det gäller frågan om förbud mot bisfenol A vill utskottet peka på att regeringen den 29 juli 2010 beslutade att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att i samverkan med Livsmedelsverket utreda och utvärdera behovet av och förutsättningarna för ett nationellt förbud mot bisfenol A i vissa plastprodukter såsom flaskor och matkärl. I utvärderingen ska särskild hänsyn tas till barn och deras större känslighet. Uppdraget ska redovisas till Miljödepartementet senast den 31 mars 2011.

Vidare antogs i november 2010 EU-kommissionens förslag om att förbjuda användning av bisfenol A i polykarbonatplast i nappflaskor från den 1 mars 2011. Marknadsföring och export av sådana nappflaskor förbjuds fr.o.m. den 1 juni 2011. Förbudet införs som en ändring i kommissionens plastdirektiv 2002/72/EG och har i Sverige införts i Livsmedelsverkets föreskrifter.

Som har påpekats ovan har Kemikalieinspektionen fått i uppdrag att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier. I regeringsuppdraget anges att man i detta arbete särskilt bör fokusera på ämnen som är hormonstörande.

Utskottet konstaterar att ett aktivt arbete pågår för att begränsa skadliga effekter av användningen av bisfenol A och föreslår mot bakgrund av vad som ovan har anförts att motionerna MJ296 (V) yrkande 4, MJ355 (MP) yrkandena 1 och 2, MJ359 (S) och MJ449 (MP) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Livsmedelsförpackningar m.m.

När det gäller livsmedelsförpackningar har utskottet erfarit att plastmaterial avsedda att komma i kontakt med livsmedel regleras på EU-nivå. För att skydda konsumenternas hälsa har EU bl.a. fastställt gränsvärden för halter

av ämnen som kan migrera från plastmaterial som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Plastmaterial, ämnen och gränsvärden är föremål för löpande översyner i den genomförandekommitté som hanterar det praktiska arbetet med att uppdatera och anpassa tillämpningen av EU-regelverket.

Utskottet har nyligen behandlat frågor om farliga ämnen i livsmedel i betänkande 2010/11:MJU14. I detta sammanhang kan utskottet dock nämna att Kemikalieinspektionen även ska arbeta för att minska riskerna från hälsoskadliga ämnen i livsmedel inom ramen för det övergripande regeringsuppdraget om att ta fram och genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag.

Utskottet har tidigare även behandlat frågor om perfluorerade ämnen såsom PFOA. I betänkande 2008/09:MJU16 Kemikaliekontroll redovisades att vissa perfluorerade ämnen regleras i EU-lagstiftningen. Ett direktiv för att begränsa användningen av PFOS och PFOS-relaterade ämnen antogs den 12 december 2006 (2006/122/EG). Direktivet innebär ett förbud mot PFOS och ämnen som kan brytas ned till PFOS i kemiska produkter och varor. I stort sett all kvarvarande befintlig användning är dock undantagen från förbudet, exempelvis vissa applikationer inom den fotolitografiska och fotografiska industrin, inom förkromning samt inom användningen av hydrauloljor inom flygindustrin. Utskottet har erfart att reglerna i direktiv 2006/122/EG om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat numera har införlivats i bilaga XVII i Reachförordningen. Slutligen kan nämnas att perfluorerade ämnen pekas ut som en typ av kemikalier som bör prioriteras i Kemikalieinspektionens uppdrag om att genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag.

Mot bakgrund av det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motion MJ449 (MP) yrkandena 6 och 7. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Nonylfenoletoxilat

Även frågor om nonylfenoletoxilat behandlades i betänkande 2008/09: MJU16 Kemikaliekontroll. Utskottet framhöll i betänkandet att en stor del av de varor som konsumeras i Sverige är producerade utomlands och ofta utanför EU. Därför måste vi agera inom EU och internationellt för att få till stånd informationssystem för farliga ämnen i varor och vid behov begränsa användningen av sådana ämnen. Riskerna med nonylfenol och nonylfenoletoxilater har utvärderats inom EU, och användningen har begränsats inom ett flertal områden. Det innebär att ämnena inte får säljas eller användas i koncentrationer som överstiger 0,1 % för bl.a. rengöringsprodukter, textilier och papper. Reach innebär ökade krav på tillverkaren eller den som importerar en vara att lämna information om särskilt farliga ämnen i varan. I EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) är nonylfenol ett s.k. prioriterat farligt ämne, vilket innebär att utsläppen ska upphöra eller stegvis minska.

När det gäller barns exponering för nonylfenoletoxilat vill utskottet framhålla att regeringen i Kemikalieinspektionens uppdrag om en giftfri vardag särskilt betonar behovet av att minska växande individers exponering för hälsoskadliga ämnen från varor. I likhet med vad regeringen anför i uppdraget anser utskottet att nu gällande EU-regelverk behöver ses över för att öka skyddsnivån för konsumenterna. Med hänsyn till det arbete som för närvarande pågår avstyrker utskottet motion MJ449 (MP) yrkande 5.

Perkloretylen

I svar på skriftlig fråga 2007/08:1034 den 9 april 2008 om användning av perkloretylen anförde miljöministern att ämnet i dag är förbjudet i konsumentprodukter enligt förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, men att det får användas yrkesmässigt. Perkloretylen används huvudsakligen som lösningsmedel i kemtvättmaskiner. Användningen har halverats sedan 2000, men fortfarande används ca 250 ton per år. Verksamhetsutövare har enligt miljöbalken (1998:808) ett ansvar för att byta ut farliga kemiska produkter mot mindre farliga (substitutionsprincipen). De lösningsmedelsfria kemtvättmaskiner som finns i dag kräver stora investeringar, vilket gör att det krävs en rimlig tid för omställning. Avslutningsvis anförde miljöministern i frågesvaret att de miljövänliga alternativen på sikt bör ersätta nuvarande metoder med perkloretylen. I svar på skriftlig fråga 2008/09:184 den 11 november 2009 om utfasning av perkloretylen framhöll miljöministern även att genomförandet av Reach innebär strängare krav på dokumentation och användning av perkloretylen. För ämnen som importeras eller tillverkas i volymer över 10 ton ska en s.k. kemikaliesäkerhetsrapport upprättas. Denna ska bl.a. innehålla information om hur människor och miljö utsätts för ämnet inom olika användningsområden och vilka skyddsåtgärder som behöver vidtas för att användningen ska vara säker.

Utskottet vill framhålla vikten av att farliga kemikalier byts ut mot mindre farliga och utgår från att regeringen även i fortsättningen kommer att driva utvecklingen i denna riktning. Därmed föreslår utskottet att motion MJ315 (S) lämnas utan vidare åtgärd.

Bly

Utskottet har tidigare behandlat frågan om blyammunition (bet. 2008/09: MJU16 Kemikaliekontroll). I detta sammanhang redovisade utskottet att regeringen planerade ett totalt förbud mot jakt med ammunition som innehåller blyhagel och mot yrkesmässig saluföring och överlåtelse av sådan ammunition samt ett förbud mot jakt med kulammunition som innehåller bly med vissa undantag. Förbudet skulle träda i kraft den 1 januari 2008. Totalförbudet mot blyammunition genomfördes dock inte. Eftersom det ännu inte finns någon lämplig blyfri ammunition för alla jaktsituationer anförde utskottet att det inte går att genomföra ett totalförbud för blyammunition. Den 30 november 2007 infördes i stället nya regler i 14 a–d §§

förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter. Reglerna innebär ett fortsatt förbud mot patroner laddade med blyhagel vid skytte som inte är jakt, med några undantag, jakt på våtmarker och vid jakt över grunda delar av öppet vatten. Blyhagel får användas i vissa fall om det med hänsyn till syftet eller säkerheten vid användningen inte finns något godtagbart blyfritt alternativ. I övrigt får blyammunition användas så länge ett godtagbart alternativ saknas. Utskottet finner inte skäl att nu ändra sitt tidigare ställningstagande, men utgår från att regeringen fortsätter att följa frågan.

När det gäller frågan om bly i elektriska och elektroniska produkter vill utskottet erinra om att genom direktiv 2002/95/EG om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter (RoHS-direktivet) förbjöds användningen av bly i nya elektriska och elektroniska produkter som släpptes ut på marknaden fr.o.m. den 1 juli 2006. Direktivet är genomfört i den svenska lagstiftningen huvudsakligen genom förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter och förordning (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter.

När det gäller bly i varor som barn kommer i kontakt med vill utskottet även påpeka att det nya EG-direktivet (2009/48/EG) om leksakers säkerhet innehåller gränsvärden för hur mycket av 19 olika metaller som får läcka ut från en leksak. För arsenik, kadmium, sexvärt krom, bly, kvicksilver och organiskt tenn är gränsvärdena hälften av vad som anses vara säkra värden, eftersom metallerna är mycket farliga. Dessa metaller får inte vara avsiktligt tillsatta till något material. Om det finns resthalter av dem får de inte läcka mer än vad gränsvärdena anger. Regeringen har nyligen till riksdagen överlämnat proposition 2010/11:65 Ny lag om leksakers säkerhet som syftar till att genomföra direktivet.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motion MJ449 (MP) yrkande 2 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Diethylhexylftalat (DEHP)

Vad gäller ftalaten diethylhexylftalat (DEHP) konstaterar utskottet att det sedan 2007 finns ett förbud inom EU mot användningen av DEHP i leksaker och barnavårdsartiklar om halten överskrider 0,1 %. Förbudet återfinns numera i bilaga XVII till Reachförordningen. Utskottet har vidare erfarit att EU-kommissionen den 17 februari 2011 fattade beslut om att föra in DEHP i bilaga XIV till Reach. Ämnen upptagna i denna bilaga får inte användas eller släppas ut på marknaden utan tillstånd efter ett visst slutdatum. Vid tillståndsprövningen ska säkrare alternativ övervägas. Om alternativen är ekonomiskt eller tekniskt rimliga ska de farliga ämnena bytas ut. Slutdatum för DEHP är den 21 februari 2015.

Med hänsyn till det anförda och till att ftalater är ämnen som regeringen särskilt har uppmärksammat i Kemikalieinspektionens uppdrag om att genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag föreslår utskottet att motion MJ449 (MP) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Bekämpningsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller fem motionsyrkanden (S, MP, V) om åtgärder mot parakvat. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden (S, M, MP, V, KD) om bekämpningsmedel.

Jämför reservationerna 16 (S, MP, V) och 17 (MP, V).

Motionerna

I motionerna U269 (KD) yrkande 11 och MJ272 (KD) yrkande 6 framhålls vikten av att begränsa användningen av kemiska bekämpningsmedel. Detta kan uppnås genom en tydlig EU-lagstiftning och ökade kunskaper om alternativa bekämpningsmetoder. Även i motion MJ275 (KD) yrkande 5 påtalas vikten av att arbetet med att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel fortsätter. Rester av bekämpningsmedlen finns ofta kvar i ekosystemen en lång tid efter det att de har slutat att användas. Enligt motion MJ294 (V) yrkande 4 bör Sverige inom EU driva frågor om ökade kontroller, utfasning av ämnen och sänkta gränsvärden när det gäller bekämpningsmedel. I likhet med motion MJ449 (MP) yrkande 9 framförs också att Sverige inte bör godkänna nya bekämpningsmedel med hormonstörande ämnen och, när så är lämpligt, ompröva redan godkända produkter. I motion MJ338 (M) yrkande 1 anfördes att delar av den svenska odlingen kan komma att sakna tillgång till ett effektivt växtskydd om växtskyddsmedel fasas ut för tidigt. Odlarna har inte lyckats hitta nya effektiva växtskyddsmedel eller mekaniska metoder som fungerar.

Enligt motion MJ449 (MP) yrkande 21 bör regeringen ta initiativ till ett EU-direktiv om kemikalier i textilier och skor som motsvarar RoHS-direktivet för elektroniska produkter. Ett direktiv om kemikalier i kläder skulle få positiva effekter på miljön och hälsan, såväl på hemmaplan som i producentländerna. Enligt yrkande 8 i samma motion bör regeringen lämna förslag på förbud mot triklosan, triklokarban och silver som tillsatser till skor och textilier eller andra konsumentprodukter. Produkter som innehåller antibakteriella ämnen kan bidra till utvecklingen av resistenta bakterier.

I motion MJ273 (KD) yrkandena 2 och 3 begärs att Sverige inom EU driver uppfattningen att substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen ska tillämpas för bekämpningsmedel. Regelverket måste tydliggöras så att nya kemikalier endast godkänns om det saknas lika bra, mindre farliga alternativ. I motion MJ357 (KD) yrkande 2 framförs att Kemikalieinspek-

tionen borde lämna ett generellt godkännande av det biologiska bekämpningsmedlet Vectobac G med den verksamma substansen Bti för den typ av bekämpning som krävs i nedre Dalälvsområdet.

Flera motionsyrkanden berör frågan om användning av det inom EU förbjudna bekämpningsmedlet parakvat vid odling av soja i Sydamerika. I motionerna MJ385 (S), MJ268 (MP) yrkandena 1 och 2, MJ393 (V) yrkandena 1 och 2 framhålls vikten av att Sverige både inom EU och internationellt verkar för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas. Vidare betonas vikten av att svenska och europeiska köttproducenter ges förutsättningar och incitament att sluta köpa djurfoder som odlats med hjälp av parakvat. Enligt motion MJ404 (S) bör EU aktivt arbeta för att förhindra import av soja som är producerad med bekämpningsmedel som är förbjudna inom EU. Därför bör märkning införas för varor som är producerade med hjälp av exempelvis parakvat.

Utskottets ställningstagande

Allmänt

Bekämpningsmedel regleras inom EU huvudsakligen genom växtskyddsmedelsdirektivet 91/414/EEG och biociddirektivet 98/8/EG. Växtskyddsmedel är bekämpningsmedel som används för att skydda växter och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Biocider är bekämpningsmedel som inte utgör växtskyddsmedel, såsom desinfektionsmedel, träskyddsmedel, insektsmedel och rättgift. Ett bekämpningsmedel måste vara godkänt av Kemikalieinspektionen för att få säljas i Sverige. Godkännandet är tidsbegränsat, och bekämpningsmedlet prövas därför på nytt när godkännandet går ut.

Utskottet har erfärut att växtskyddsmedelsdirektivet kommer att upphävas och ersättas av den nya växtskyddsmedelsförordningen (EG) nr 1107/2009. Växtskyddsmedelsförordningen trädde i kraft den 14 december 2009 och ska tillämpas fr.o.m. den 14 juni 2011. Förordningen innebär bl.a. att s.k. uteslutningskriterier införs för aktiva substanser. Det betyder att de mest skadliga aktiva substanserna inte får godkännas, förutom i undantagsfall. Reglerna om substitution ändras på så sätt att substitutionsprincipen ska tillämpas vid produktgodkännanden. Förordningen innebär även att prövning och godkännande av växtskyddsmedel ska harmoniseras i större utsträckning inom EU.

Utskottet har vidare erfärut att det finns ett förslag till en ny förordning om biocidprodukter som avses ersätta direktivet om biocidprodukter. Den föreslagna förordningen bygger på principerna i det nuvarande biociddirektivet men innehåller ett antal nyheter. Förslaget innebär i likhet med den nya växtskyddsmedelsförordningen att s.k. uteslutningskriterier införs för aktiva substanser och att substitutionsprincipen ska tillämpas vid produktgodkännanden. Utöver det utvidgas tillämpningsområdet till att omfatta

behandlade varor. Det innebär att importerade varor inte får innehålla aktiva ämnen som inte är godkända inom EU. Exempel på sådana varor är importerade textilier som är behandlade med biocider. Vidare föreslås regler om möjlighet att ansöka om ett centralt produktgodkännande och möjlighet till ett förenklat förfarande när det gäller substanser som bedöms som mindre problematiska. Enligt uppgift från Regeringskansliet väntas den nya förordningen antas under hösten 2011 efter behandling i Europaparlamentet.

Av betydelse i sammanhanget är även EU-direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel. Direktivet syftar till att minska de risker och konsekvenser som användningen av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön. Syftet ska uppnås genom att användningen av integrerat växtskydd och andra alternativa metoder främjas. Naturvårdsverket har, i samråd med Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen, tagit fram ett förslag till genomförande av direktivet. Förslaget består huvudsakligen av en ny svensk förordning om användning av bekämpningsmedel. Utskottet har inhämtat att förslaget för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Utskottet vill även lyfta fram att det pågår ett utvecklingsarbete för att finna alternativa växtskyddsmedel. Bland annat har regeringen bidragit med finansiering till ett projekt som leds av näringen och ett projekt som bedrivs inom ramen för Stiftelsen Lantbruksforsknings verksamhet, vilka syftar till att finna möjliga alternativa bekämpningsmedel. Dessutom har medel avsatts till Sveriges lantbruksuniversitet för att inrätta ett kompetenscentrum och samarbetsforum för biologisk bekämpning av skadeorganismer.

Vidare fattade regeringen den 22 december 2010 beslut om att inrätta ett växtskyddsråd inom Jordbruksverket. Växtskyddsrådet ska sprida kunskap och vara ett forum för dialog och erfarenhetsutbyte i frågor som rör växtskyddets betydelse för en hållbar och konkurrenskraftig växtodling. I rådet ska bl.a. forskning kring alternativa metoder, marknadsutveckling och omvärldsanalys diskuteras. Skälen för att inrätta ett råd är att det, som utskottet har redovisat ovan, för närvarande sker stora förändringar inom växtskyddslagstiftningen. Syftet med de nya EU-reglerna är att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön, och förutsättningarna för växtodling kommer därmed att förändras. Växtskyddsrådet ska ledas av Jordbruksverket. I övrigt ska det i rådet finnas representanter från Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, industrin, odlingsbranschen, forskningen och rådgivningsbranschen. Växtskyddsrådet ska inrättas senast den 31 mars 2011.

Utöver inrättandet av ett växtskyddsråd har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att efter samråd med Kemikalieinspektionen utarbeta en strategi för hur jordbruks- och trädgårdsnäringen i framtiden kan vara förberedd när växtskyddsmedel fasas ut från marknaden, bl.a. genom att alternativa växtskyddsmedel eller metoder finns tillgängliga. Syftet med

strategin är att bibehålla förutsättningarna för en konkurrenskraftig produktion. Strategin ska utarbetas i dialog med näringen och berörda myndigheter. Uppdraget ska redovisas till Landsbyggsdepartementet senast den 1 december 2011.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att ett omfattande arbete pågår inom EU och nationellt för att begränsa skadliga effekter av bekämpningsmedelsanvändningen, främja användningen av och öka kunskapen om alternativa bekämpningsmetoder och stödja jordbruks- och trädgårdsnäringsen i denna omställning. Utskottet bedömer att det arbete som pågår bör leda till att frågan om bekämpningsmedelsanvändningen utvecklas i önskvärd riktning. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ338 (M) yrkande 1, MJ449 (MP) yrkande 9, MJ294 (V) yrkande 4, U269 (KD) yrkande 11, MJ272 (KD) yrkande 6 och MJ275 (KD) yrkande 5 lämnas utan vidare åtgärd, i de delar de inte kan anses vara tillgodosedda.

Antibakteriella ämnen i textilier m.m.

När det gäller en reglering av antibakteriella ämnen och andra kemikalier i textilier m.fl. konsumentprodukter instämmer utskottet med regeringen i att en av de stora utmaningarna framöver i det svenska arbetet med kemikaliekontroll är att komma bort från det nuvarande förhållandet där konsumenter riskerar att utsättas för farliga kemikalier i sin vardag. Kraftfulla ansträngningar behöver göras både för att minska den direkta exponeringen och den diffusa spridningen av hälsoskadliga ämnen från varor, t.ex. via kosmetika, kläder, möbler, leksaker och elektronik. Som har nämnts ovan har Kemikalieinspektionen i regeringsbeslutet om genomförandet av en handlingsplan för en giftfri vardag fått i uppdrag att se över nu gällande EU-regelverk för att öka skyddsnivån för konsumenterna.

Vad gäller EU:s regelverk finns det, som ovan nämnts, ett förslag till en ny förordning om biocidprodukter som ska ersätta direktivet om biocidprodukter. Den föreslagna EU-förordningen bygger på principerna i det nuvarande biociddirektivet men innehåller ett antal nyheter. Bland annat föreslås att tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta behandlade varor. Det innebär att importerade varor inte får innehålla aktiva ämnen som inte är godkända inom EU. Exempel på sådana varor är importerade textilier som är behandlade med biocider. Enligt uppgift från Regeringskansliet väntas den nya förordningen antas under hösten 2011.

I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion MJ449 (MP) yrkandena 8 och 21 lämnas utan vidare åtgärd.

Substitutionsprincipen

När det gäller regler för utfasning av bekämpningsmedel innebär som ovan nämnts den nya växtskyddsmedelsförordningen (EG) nr 1107/2009 och den föreslagna förordningen om biocidprodukter att substitutionsprincipen ska tillämpas vid produktgodkännanden. Utskottet vill även uppmärksamma att Kemikalieinspektionen har fått i uppdrag att initiera och stödja

frivilliga initiativ till substitution. Kemikalieinspektionen ska enligt uppdraget etablera dialoger med prioriterade branscher i syfte att stärka kemikaliekunskaperna hos branscherna samt följa upp branschernas åtaganden att identifiera, minska riskerna med och byta ut farliga kemiska ämnen. Kemikalieinspektionen ska verka för att branscherna sätter upp uppföljningsbara mål för detta arbete.

Utskottet konstaterar att arbete med förstärkning och uppföljning av substitutionsprincipen pågår när det gäller bekämpningsmedel. Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att föreslå några åtgärder med anledning av motionsyrkandena. Motion MJ273 (KD) yrkandena 2 och 3 kan därför lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses vara tillgodosedd.

Myggbekämpning

Det biologiska bekämpningsmedlet Vectobac G, med den verksamma substansen Bti, har använts vid myggbekämpning i nedre Dalälvsområdet. Bekämpningen har skett genom flygbesprutning. Kemikalieinspektionen beslutade den 19 mars 2010 att godkänna bekämpningsmedlet. Enligt 14 kap. 7 § miljöbalken (1998:808) får dock kemiska och biologiska bekämpningsmedel inte spridas från luftfartyg. Utskottet konstaterar således att det krävs dispens för att flygbespruta ett område, oavsett om produkten är godkänd eller inte. Utskottet konstaterar vidare att nedre Dalälven är ett område som är värdefullt ur naturvårdssynpunkt och som är utpekad som ett s.k. Natura 2000-område. Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (1998:808) krävs tillstånd för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. För den åtgärd som är aktuell i motionen har ett sådant tillstånd krävts.

Utskottet har inhämtat att regeringen den 6 maj 2010 fattade beslut om två regeringsuppdrag som skulle redovisas senast den 15 december 2010. Naturvårdsverket fick i uppdrag att redovisa hur verket inom sitt ansvarsområde arbetar för att hantera identifierade problem med massförekomst av stickmygg i nedre Dalälven på kort och lång sikt. I redovisningen av uppdraget framhåller Naturvårdsverket att myggbekämpning med Bti är en lösning på kort sikt, då det inte angriper myggproblemets orsaker. Det finns även risk för oönskade effekter i ekosystemet. Mycket tyder på att älvens vattenföring är en av huvudorsakerna till myggproblematiken. Utan sommaröversvämningar, som går att påverka med ändrad vattenföring, skulle förmodligen inte massförekomst av stickmyggor uppstå. Naturvårdsverkets insatser fokuseras därför på möjligheten att påverka vattenföringen i nedre Dalälven. Utöver det konstaterar verket att det behövs mer kunskap om Bti och dess effekter. Utskottet har erfarit att redovisningen för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Vidare fick Länsstyrelsen i Gävleborgs län i uppdrag att redovisa hur den tillsammans med övriga berörda länsstyrelser, kommuner och andra aktörer arbetar för att problemen med massförekomst av stickmygg i nedre Dalälvsområdet långsiktigt ska kunna hanteras. Länsstyrelsen i Gävleborgs

län har med anledning av uppdraget bl.a. redovisat en projektplan till en regional landskapsstrategi, *Människor, mygg och natur i nedre Dalälvsområdet*. Där föreslås att länsstyrelserna i regionen genomför några alternativa långsiktiga åtgärder för att undersöka vilken effekt dessa får på massförekomsten av översvämningsmygg. Även denna redovisning bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet ställer sig positivt till ansatsen att åtgärda den underliggande orsaken till massförekomsten av mygg i nedre Dalälvsområdet. Mot bakgrund av vad som anförts om tillståndsprövningen och den beredning som pågår inom Regeringskansliet avstyrks motion MJ357 (KD) yrkande 2.

Parakvat

När det gäller frågan om parakvat konstaterar utskottet inledningsvis att de handelspolitiska frågor som berörs i motionerna behandlas i näringsutskottets betänkande 2010/11:NU13 som kommer att beslutas under våren 2011. När det gäller de frågor som faller inom ramen för utskottets beredningsområde har utskottet erfarit att Sverige vid import kan ställa krav på att produkter som importeras till Sverige inte är skadliga för människors, djurs eller växters liv och hälsa. Detta följer av WTO:s avtal om sanitära och fytosanitära åtgärder. Sverige har däremot inte möjlighet att ställa krav på hur en vara har producerats, om den slutliga produkten inte är skadlig.

Utskottet har inhämtat att organisationerna WWF, Naturskyddsförbundet, LRF, Lantmännen och Svensk Fågel arbetar med hur man inom den svenska livsmedelsproduktionen ska hitta alternativ till soja. Flera av organisationerna är också engagerade på global nivå, inom *Round Table on Responsible Soy* (RTRS), vars syfte är att driva på utvecklingen mot en mer ansvarsfull produktion av soja som omfattar både sociala, miljörelaterade och ekonomiska kriterier. RTRS är ett viktigt instrument för att få aktörerna i sojaodlingen att minska användningen av t.ex. giftiga jordbrukskemikalier som parakvat.

I Sverige förbjöds parakvat redan 1983. År 2007 förbjöds medlet även inom EU. Utskottet har inhämtat att Sverige genom EU verkar för att parakvat ska omfattas av Rotterdamkonventionen. Konventionen reglerar hantering av förhandsgodkännande för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel. Förslaget att låta ämnet omfattas av konventionen ligger för närvarande för granskning i Rotterdamkonventionens expertkommitté. Utskottet anser att det är viktigt att Sverige inom EU och internationellt fortsätter att verka för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas. Svenska och europeiska lantbrukare behöver även ges förutsättningar för att kunna sluta köpa djurfoder som odlats med hjälp av parakvat. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motionerna MJ268 (MP) yrkandena 1 och 2, MJ393 (V) yrkandena 1 och 2 och motion MJ385 (S). Utskottet är däremot inte berett att föreslå

någon åtgärd med anledning av det framförda kravet om märkning av varor som är producerade med vissa bekämpningsmedel. Därmed avstyrks motion MJ404 (S).

Forskning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (MP, FP, V) om forskning m.m.
Jämför reservationerna 18 (MP, V) och 19 (MP).

Motionerna

Enligt motion MJ358 (FP) yrkande 2 bör Sverige genom EU ta initiativ till en rapport om de ekonomiska följderna av kemikalieanvändningen, en "Sternrapport för kemikalier". En sådan rapport skulle jämföra de ekonomiska följderna av en utfasning kontra en fortsatt användning av de farligaste kemikalierna. Två motionsyrkanden rör frågan om nanoteknologi (MJ296 (V) yrkande 10 och MJ449 (MP) yrkande 18). I motionerna framhålls att ett ämnes effekt på miljö och hälsa kan påverkas av att partikelstorleken förändras. Därför måste kunskapen om nanopartiklars effekter på miljö och hälsa förbättras. Vidare måste EU reglera vilka krav som ska ställas när nanopartiklar introduceras på marknaden. I motion MJ449 (MP) yrkande 19 anförs att slam inte bör spridas på jordbruksmark innan kunskapsläget om riskerna för människors hälsa har förbättrats. Det finns i dag alltför mycket miljögifter, såsom tungmetaller, läkemedelsrester och hormoner, i slammet.

Utskottets ställningstagande

Ekonomisk rapport om kemikalier

Utskottet har tidigare uttalat sig om motionsförslag som rör olika åtgärder som bör vidtas för att bl.a. öka kunskapen om kemikalieanvändningen genom en "Sternrapport för kemikalier" (bet. 2009/10:MJU25). Som utskottet då anförde pågår ett arbete inom ramen för FN:s miljöprogram Unep med att ta fram en rapport som ska beskriva de socioekonomiska kostnaderna för dagens kemikalieanvändning, Global Chemicals Outlook. Det är en fristående rapport om läget i världen när det gäller kemikalier och deras hälso- och miljöeffekter. Resultatet ska enligt planeringen presenteras för Unep Governing Council. Rapporten kan också helt eller delvis komma att ingå i nästa GEO-rapport (Global Environmental Outlook).

Utskottet har fått information om att Sverige, genom Kemikalieinspektionen och Sida, arbetar med en studie över ”cost of no action” som är tänkt att beskriva betydelsen av att införa kemikaliekontroll i länder som i dag saknar bra system och att uppmuntra dessa länder att införa kemikaliekontroll. Studien ska slutrapporteras den 31 oktober 2012.

Utskottet finner inte skäl att ompröva sitt tidigare ställningstagande och föreslår därför att motion MJ358 (FP) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Nanoteknologi

När det gäller nanoteknologi vill utskottet anföra följande. I enlighet med de bedömningar som regeringen gjorde i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) och som beslutades i samband med budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 16, bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126) tillfördes medel till anslagen för forskning och forskarutbildning för strategiska satsningar vid vissa universitet och högskolor. Ett av de strategiska forskningsområdena är nanovetenskap och nanoteknik.

Utskottet vill i detta sammanhang påpeka att Kemikalieinspektionen den 25 februari 2010 lämnade rapporten *Säker användning av nanomaterial – behov av reglering och andra åtgärder* till regeringen. Rapporten är ett svar på ett regeringsuppdrag att analysera behovet av reglering eller andra åtgärder inom EU och nationellt för att uppnå en god utvärdering av miljö- och hälsoriskerna med nanomaterial. Kemikalieinspektionen granskar i rapporten vilket skydd befintlig lagstiftning ger och föreslår flera åtgärder. Bland annat föreslås att

- en internationellt överenskommen definition av nanomaterial och testmetoder för nanomaterial tas fram
- Reachförordningen ses över och anpassas så att den kan tillämpas på nanomaterial
- anmälningskrav för produkter som innehåller nanomaterial införs inom EU
- mer medel avsätts för studier av hälso- och miljörisker med nanomaterial både hos svenska forskningsfinansiärer och inom EU:s ramprogram för forskning
- Sverige bör verka för att hälso- och miljöaspekter när det gäller nanomaterial tas upp i EU:s kommande handlingsplan för nanoteknik.

Utskottet har inhämtat att Kemikalieinspektionens rapport för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att det är viktigt att nanoteknologi används på ett säkert sätt. Utskottet vill dock inte föregripa den pågående beredningen och avstyrker därmed motionerna MJ296 (V) yrkande 10 och MJ449 (MP) yrkande 18.

Avloppsslam på jordbruksmark

Utskottet har tidigare behandlat frågan om avloppsslam (bet. 2009/10: MJU16 och bet. 2008/09: MJU29) och har då anfört följande. Fosforföreningar i avloppsfraktioner bör återföras till åkermark och annan produktiv mark där växtnäringen behövs, utan risk för hälsa eller miljö. Det finns ett behov av att införa ett nytt regelverk för hantering av avloppsfraktioner i syfte att stimulera återföring av fosfor till produktiv mark. Fosforföreningar som finns i olika avloppsfraktioner är en viktig och begränsad naturresurs som i dag till stor del inte utnyttjas på ett optimalt sätt för att erhålla ett slutet kretslopp. Det är därför av vikt att få till stånd en återföring av fosforföreningar till åkermark och annan produktiv mark och därmed så långt som möjligt sluta kretsloppet och minska de miljö- och naturresursproblem som är förknippade med gruvbrytning av fosforineral och tillverkning av mineralgödsel. Sammanfattningsvis ansåg utskottet i likhet med regeringen att återföring av fosforföreningar i avloppsfraktioner till mark bör stimuleras i linje med strategin för giftfria och resurssnåla kretslopp, samtidigt som mängden tillförda föroreningar i sådana fraktioner och slutligen till åkermark minimeras. Skärpta miljö- och hälsoskydds krav för hantering av avloppsfraktioner bör skapa incitament att minska tillförseln av föroreningar till avloppssystemet, vilket ökar marginalen till eventuella miljöeffekter; ökad återföring av fosforföreningar skulle bidra till en långsiktigt hållbar hushållning med jordens naturresurser och därmed leda till minskade miljö- och naturresursproblem. Återföring av fosforföreningar bedöms även kunna medföra positiva effekter på havsmiljön genom att bidra till en minskad övergödning.

Naturvårdsverket lämnade 2002 på regeringens uppdrag rapporten Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp (rapport 5214, dnr M2002/4113/Kk). Rapporten innehåller ett förslag till en ny förordning med skärpta miljö- och hälsoskydds krav för spridning och annan användning av avloppsfraktioner på eller i mark. Naturvårdsverket lämnade den 16 november 2009 en redovisning till regeringen med uppdatering av aktionsplanen för återföring av fosfor ur avlopp. Återföringen av fosfor från avloppsvatten till produktiv mark bör öka enligt redovisningen. I dag återförs bara 20 % av den fosfor som finns i avloppsslam. Ett första mål bör vara att öka återföringen av fosfor till 60 % till 2015. Enligt redovisningen bör kraven på slammets kvalitet skärpas för att minimera halten metaller i slammet. Slammet bör upphettas för att minska risken för smittspridning av exempelvis salmonella. Att använda avloppsslam på t.ex. åkermark är omdiskuterat. Det har dock enligt redovisningen gjorts försök under en längre tid, och resultaten har inte kunnat visa någon ökad hälsorisk, varken för människor eller för djur. Naturvårdsverket anser att egenkontroll bör införas och att ett övervakningsprogram bör inrättas med utökade kontroller där djupanalyser görs av innehållet i avloppsslammet. I rapporten anför Naturvårdsverket även att det finns behov av en långsiktig

samsyn på EU-nivå eftersom flödet av livsmedel är en del av EU:s fria marknad. En översyn av EU:s slamdirektiv (86/278/EEG) är därför av stor betydelse för att driva på utvecklingen inom EU.

Utskottet har erfarit att Naturvårdsverkets redovisning är under beredning inom Regeringskansliet. Vidare har utskottet erfarit att EU-kommissionen väntas presentera ett förslag till ett reviderat slamdirektiv i början av 2012. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion MJ449 (MP) yrkande 19 lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Miljömål, punkt 1 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ449 yrkan- dena 10 och 14 samt avslår motion 2010/11:MJ421 yrkande 9.

Ställningstagande

I Miljömålsrådets fördjupade utvärdering av miljömålen (Miljömålen – Nu är det bråttom, 2008) föreslås ett antal åtgärder för att nå miljömålet Giftfri miljö. Regeringens proposition om miljömålen innehöll en reviderad formulering av målet Giftfri miljö men inga förslag till åtgärder för att nå målet. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till konkreta åtgärder, utifrån det utrednings- och remissarbete som redan har gjorts.

Miljömålssystemet syftar till att byggnader och deras egenskaper inte får påverka hälsan negativt 2020. Målet bedöms vara svårt att nå i tid, även om ytterligare insatser görs. Vi vill att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på konkreta åtgärder för att nå detta.

Detta bör ges regeringen till känna.

2. Kemikaliepanel, punkt 2 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ220, 2010/11:MJ296 yrkande 9 och 2010/11:MJ449 yrkande 22.

Ställningstagande

Kunskapsläget kring kemikalier är ofullständigt. För att man ska kunna väga kemikalieanvändningens fördelar mot dess nackdelar behövs ett ökat beslutsunderlag globalt. Det finns därför behov av en internationell, oberoende forskarpanel som kan utveckla, värdera och förankra kunskaper om spridningen av miljögifter och konsekvenserna för människorna och miljön. Vi anser att regeringen bör utreda förutsättningarna för ett internationellt forskarsamarbete på kemikalieområdet, i linje med det som finns för klimatfrågan.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Kemikalieanvändning, punkt 3 (S, V)

av Matilda Ernkran (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ296 yrkande 1 och 2010/11:MJ363.

Ställningstagande

Vi behöver skapa en säker kemikalieanvändning. De regler som finns på EU-nivå måste skärpas. Farliga kemikalier ska förbjudas eller, när detta inte går, ersättas med mindre farliga alternativ. Det är viktigt att anlägga ett barnperspektiv när man tillämpar försiktighetsprincipen. Kunskapen om kemikalier och deras samverkan måste öka. Kontrollen och tillsynen måste också bli bättre.

Detta bör ges regeringen till känna.

- 4. EU:s kemikalieregistreringsförordning, punkt 4 (S, MP, V)**
av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ273 yrkande 5 och 2010/11:MJ449 yrkandena 20 och 29 samt avslår motion 2010/11:MJ358 yrkande 1.

Ställningstagande

EU:s kemikalieregistreringsförordning (Reach) började som ett ambitiöst projekt men blev efter hand alltmer urvattnat. Sverige bör ta initiativ till skärpta EU-regler, så att arbetet med att öka kemikaliesäkerheten fortsätter. Att reducera gifterna i våra vardagsprodukter är av största betydelse för att nå hållbara materialflöden.

Reach fastställer en process för att kräva information, tillstånd eller begränsningar vid användning av farliga ämnen. För att reglerna ska gälla för ett ämne behöver någon ta fram ett underlag för att föra in ämnet i denna process. I praktiken har ansvaret lagts på medlemsstaterna. Det finns konkurrerande behov i fråga om den begränsade resursförstärkning till Kemikalieinspektionen som har aviserats i budgetpropositionen. Vi anser därför att det bör ställas upp ett mätbart mål för arbetet med Reach-processer.

Detta bör ges regeringen till känna.

- 5. Kemikaliestrategi, punkt 5 (S)**
av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ344 och avslår motion 2010/11:MJ433 yrkande 1.

Ställningstagande

Det krävs en kraftfull satsning på forskning om skadliga ämnens påverkan på människan, från fostret i magen till den vuxna individen. Det krävs ökad kunskap för att kunna driva på så att farliga ämnen byts ut mot mindre farliga eller ofarliga ämnen. Regeringen bör ta initiativ till en ny strategi för att öka kunskapen om, förbättra tillsynen och begränsa användningen av farliga kemikalier.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Ekonomiska styrmedel, punkt 6 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ449 yrkande 25.

Ställningstagande

I och med EU:s kemikalieregistreringsförordning och andra EU-regleringar på kemikalieområdet minskar medlemsländernas möjligheter att använda lagar och regler på nationell nivå för att gå längre än EU för att skydda människors hälsa och miljön. Ekonomiska styrmedel kan då vara ett alternativ för att minska kemikalieanvändningen.

Detta bör ges regeringen till känna.

7. Förändring av lagstiftningen, punkt 7 (MP)

av Åsa Romson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ449 yrkandena 26 och 27.

Ställningstagande

I dag följs miljöbalkens substitutionsprincip bristfälligt. Detta beror på att företagen har dålig kunskap om de ämnen som de använder samt på att lagstiftningen är otydlig. Vi föreslår därför att regeringen återkommer med

ett förslag till förtydligande av substitutionsprincipen i 2 kap. 4 § miljöbalken, så att det framgår att kemiska produkter ska bytas ut mot andra metoder eller tekniker som kan antas vara mindre farliga.

Regeln om information om särskilt farliga ämnen i varor är en av de regler i Reach som fått konkret verkan redan nu. Regeringen har emellertid gjort delar av lagstiftningen verkningslös i Sverige eftersom den felaktigt angett i propositionen att skyldigheten att lämna information om ämnen som ingår i varorna gäller ämnen som är listade som tillståndspliktiga. Texten har tolkats som att kravet inte gäller de ämnen som finns på den s.k. kandidatlistan, vilket det ska göra enligt Reach. Regeringen bör därför lägga fram ett förslag till ett förtydligande av 29 kap. 6 § 5 c miljöbalken om att informationskrav i enlighet med Reach träder i kraft redan när ett ämne förts upp på kandidatlistan.

Detta bör ges regeringen till känna.

8. Klargörande praxis, punkt 8 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ449 yrkande 28.

Ställningstagande

Kemikalierregler finns, men de tillämpas inte i domstol och följs inte av företagen. Reglerna tillämpas inte eftersom de anses vara för otydliga, men de ändras inte heller eftersom det saknas domstolsutslag som visar att ändringar behövs. Statens myndigheter måste ta en mer aktiv roll för att klargöra var gränserna går och var det finns behov av förtydliganden. Regeringen bör därför ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att dels öka sitt stöd till andra parter som utvecklar praxis, dels själv mer aktivt föra fram ärenden som bildar klargörande praxis.

Detta bör ges regeringen till känna.

9. Förbud mot deka-BDE, punkt 9 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ296 yrkande 3 och 2010/11:MJ449 yrkande 4.

Ställningstagande

Bromerade flamskyddsmedel liknar på många sätt miljögifterna PCB och DDT i sin kemiska struktur. De är organiska molekyler och mycket fettlösliga, vilket innebär att de lättare tas upp av organismer. Vi vill att regeringen återinför det tidigare förbudet mot det bromerade flamskyddsmedlet deka-BDE i möbler och textilier. Vi vill också att deka-BDE förbjuds i varor som barn kommer i kontakt med. Vi vill även att man ser över möjligheterna att förbjuda användning av andra farliga bromerade flamskyddsmedel.

Detta bör ges regeringen till känna.

10. Förbud mot bisfenol A, punkt 10 (S, MP)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S) och Åsa Romson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ355 yrkandena 1 och 2 samt 2010/11:MJ449 yrkande 1 och avslår motionerna 2010/11: MJ296 yrkande 4 och 2010/11:MJ359.

Ställningstagande

Bisfenol A är en kemikalie som på goda vetenskapliga grunder är misstänkt hormonstörande. Regeringen har påbörjat processen för ett nationellt förbud mot bisfenol A i nappflaskor och vissa plastprodukter. Vi anser att begränsningen bör utvidgas till alla varor som barn kommer i kontakt med, alla varor som kommer i kontakt med mat och alla varor som på annat sätt är speciellt angelägna. Utöver det anser vi att regeringen har ett

stort ansvar att driva frågan inom EU. Regeringen bör inleda en process för att få upp bisfenol A på Reachförordningens kandidatlista, om inte något annat land redan aviserat att ett underlag förbereds.

Detta bör ges regeringen till känna.

11. Förbud mot bisfenol A, punkt 10 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ296 yrkande 4 och 2010/11:MJ359 samt avslår motionerna 2010/11:MJ355 yrkandena 1 och 2 samt 2010/11:MJ449 yrkande 1.

Ställningstagande

Bisfenol A är ett ämne som bl.a. används för att göra plastprodukter hårdare. Vid förslitning eller skada släpper varan ifrån sig ämnet, och vi riskerar att få det i oss. Ämnet är östrogen och är därför hormonstörande. Forskning har även visat att bisfenol A kan leda till diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar hos vuxna samt beteendestörningar hos barn. Vi anser att ett totalförbud mot detta ämne bör införas omgående.

Detta bör ges regeringen till känna.

12. Livsmedelsförpackningar, punkt 11 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ449 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör arbeta mer aktivt med förbud mot farliga ämnen i livsmedel och i produkter som kommer i kontakt med livsmedel både på EU-nivå och på nationell nivå, när det är möjligt. Några exempel är det hormonstörande ämnet bisfenol A, som finns i konservburkar, det antibakteriella ämnet triklosan samt azofärgämnen.

Detta bör ges regeringen till känna.

13. Förbud mot vissa ämnen m.m., punkt 12 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ449 yrkan- dena 2, 5 och 6 samt avslår motion 2010/11: MJ273 yrkande 4.

Ställningstagande

Det perfluorerande ämnet PFOA återfinns nästan överallt i miljön. En reglering är på gång inom EU, men det går att redan nu införa ett nationellt förbud. Vi anser att Sverige bör införa nationella begränsningar mot PFOA i varor som barn kommer i kontakt med, i varor som kommer i kontakt med livsmedel samt i kläder.

Nonylfenoletoxilat finns bl.a. i textilier. Det är biologiskt nedbrytbart men bildar stabila nedbrytningsprodukter som är mycket giftiga för vattenlevande organismer. Det tillhör en grupp av ämnen som prioriteras i EU:s vattendirektiv och Stockholms stads arbete med nya gifter. Vi anser att nonylfenoletoxilat bör förbjudas i varor som kommer i kontakt med barn.

Den socialdemokratiska regeringen beslutade i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet om ett förbud mot blyammunition som skulle ha trätt i kraft 2008. År 2007 upphävde dock den borgerliga regeringen beslutet. Vi anser att regeringen bör ändra ståndpunkt och införa förbudet, med undantag för kuljakt, där miljövinster är mindre och konsekvenserna för djurskyddet större. Regeringen bör också ta fram en tidsplan för utfasning av bly i elektronikprodukter. Vidare bör bly förbjudas i varor som barn kommer i kontakt med.

Detta bör ges regeringen till känna.

14. Förbud mot perkloretylen, punkt 13 (S, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ315.

Ställningstagande

Perkloretylen är ett giftigt lösningsmedel som påverkar nervsystemet, levern och njurarna. Ämnet är inte bara farligt för människor utan också för vattenlevande organismer. Kemtvättbranschen använder 250 ton perkloretylen årligen. I dag finns miljövänliga alternativ till kemtvätt med perkloretylen, och de flesta tvättmaskinstillverkare marknadsför lösningsmedelsfria kemtvättmaskiner. Vårt förslag är att regeringen så snabbt som möjligt ska ta initiativ till att förbjuda användningen av det giftiga och cancerframkallande ämnet perkloretylen.

Detta bör ges regeringen till känna.

15. Förbud mot DEHP, punkt 14 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ449 yrkande 3.

Ställningstagande

DEHP är en mjukgörare som tillsätts till PVC-plast. Det är en ftalat som kan störa fortplantningsförmågan och därför inte bör användas i varor avsedda för barn. DEHP finns på Reachförordningens kandidatlista. EU-begränsningar är på gång. Vi anser att DEHP inte bör få förekomma i produkter som barn kommer i kontakt med och att ett totalförbud mot DEHP och andra ftalater bör övervägas.

Detta bör ges regeringen till känna.

16. Bekämpningsmedel, punkt 15 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ449 yrkande 9 och avslår motionerna 2010/11:U269 yrkande 11, 2010/11:MJ272 yrkande

6, 2010/11: MJ273 yrkandena 2 och 3, 2010/11: MJ275 yrkande 5, 2010/11: MJ294 yrkande 4, 2010/11: MJ338 yrkande 1 och 2010/11: MJ357 yrkande 2.

Ställningstagande

Även om ett ämne är godkänt på EU-nivå så är det upp till medlemsstaterna att godkänna de produkter som innehåller ämnet. Det finns alltså långtgående möjligheter för medlemsstater att inte godkänna nya produkter, om det råder vetenskaplig osäkerhet om det medel som ska produktgodkännas. Det är också möjligt att ompröva tillståndet till redan befintliga produkter. Vi anser att Sverige bör utnyttja denna möjlighet och inte godkänna nya bekämpningsmedel med hormonstörande ämnen samt att Sverige bör ompröva redan godkända produkter, om det är lämpligt.

Detta bör ges regeringen till känna.

17. Kemikalier i textilier m.m., punkt 16 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ449 yrkandena 8 och 21.

Ställningstagande

Produkter som innehåller antibakteriella ämnen såsom silver, triklosan och triklokarban blir allt vanligare i butikerna. Det kan handla om sportkläder, deodoranter, strumpor, tandborstar och tvättmaskiner. Samtidigt varnar Kemikalieinspektionen för att en utbredd användning av dessa ämnen kan bidra till utveckling av resistenta bakterier. Regeringen bör därför ta initiativ till ett förbud mot triklosan, triklokarban och silver som tillsatser till skor och textilier, skärbrädor, tvätt- och diskmaskiner samt andra konsumentprodukter.

Regeringen bör även ta initiativ till ett EU-direktiv om kemikalier i textilier och skor, motsvarande RoHS-direktivet för elektroniska produkter. Det skulle få positiva effekter för miljö och hälsa såväl på hemmaplan som i producentländerna, där miljöskyddet och arbetarskyddet är eftersatta.

Detta bör ges regeringen till känna.

18. Nanoteknologi, punkt 19 (MP, V)

av Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11: MJ296 yrkande 10 och 2010/11: MJ449 yrkande 18.

Ställningstagande

Nanoteknik innebär att man ändrar partikelstorlek, och tekniken kan t.ex. användas inom elektronik och kemiska tillämpningar. Förändringen av partikelstorleken kan dock också påverka ett ämnes effekt på miljö och hälsa. Det är därför viktigt att det ställs höga säkerhetskrav inom tekniken.

Sverige bör driva på inom EU för ett genomgripande regelverk kring nanoteknologin men också se över vad som kan göras i Sverige. Bland annat bör det tydliggöras vilka ämnen som får användas i vilka sammanhang och vilka krav som ska ställas när nya nanopartiklar introduceras på marknaden. Man bör utreda möjligheterna att införa ett nationellt register över nanoteknikprodukter som används i landet. Kunskapsläget om nanopartiklars effekter på miljö och hälsa behöver förbättras. När det gäller statliga bidrag till nanoforskning bör det ställas krav på att minst 50 % ska gå till utvärdering av risker som rör miljö- och hälsoaspekter. En trygg användning ökar chanserna till en framgångsrik kommersialisering.

Detta bör ges regeringen till känna.

19. Slam på jordbruksmark, punkt 20 (MP)

av Åsa Romson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ449 yrkande 19.

Ställningstagande

Att använda slam på jordbruksmark är ett sätt att återföra viktiga näringsämnen och minska användningen av konstgödsel. Ett stort problem för att sluta kretsloppen på det sättet är dock att mycket av slammet innehåller gifter. Det finns i dag många gånger alltför mycket miljögifter, som organiska ämnen, hormoner, läkemedelsrester och tungmetaller, i slammet. Det

är gifter som inte har analyserats och där det är oklart vad följderna kan bli om de kommer ut på jordbruksmark där det produceras livsmedel. Vi anser därför generellt att det inte är lämpligt att sprida slam på jordbruksmark eller potentiell jordbruksmark med den kunskap vi har i dag.

Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:U269 av Lars Gustafsson (KD):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa användningen av bekämpningsmedel.

2010/11: MJ220 av Carina Hägg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kemikaliesamhället.

2010/11: MJ268 av Åsa Romson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är viktigt att Sverige inom EU och internationellt verkar för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att svenska och europeiska köttproducenter ges förutsättningar och incitament att sluta köpa djurfoder som odlats med hjälp av parakvat.

2010/11: MJ272 av Anders Sellström (KD):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa användningen av kemiska bekämpningsmedel genom tydliga regler som gäller inom hela EU samt genom forskning om alternativa bekämpningsmetoder.

2010/11: MJ273 av Annelie Enochson (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att substitutionsprincipen ska följas så att inte nya kemikalier godkänns om det finns lika bra, mindre farliga alternativ.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra regelverket kring utfasning av farliga kemikalier när det finns mindre farliga alternativ.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU:s regelverk bör ge enskilda länder större möjligheter att införa strängare regler av miljöskäl i syfte att gå före i miljöpolitiken.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bromerade flamskyddsmedel, ftalater, icke biologiskt nedbrytbara ämnen och azofärgämnen ska förbjudas inom EU.

2010/11: MJ275 av Lars-Axel Nordell (KD):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att arbetet med att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och andra gifter fortsätter.

2010/11: MJ294 av Jens Holm m.fl. (V):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kemikalier inom jordbruket.

2010/11: MJ296 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar av Reach.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud av dekaBDE och att förbud av andra flamskyddsmedel ses över.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett totalförbud mot bisfenol A.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättandet av en mellanstatlig kemikaliepanel.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nanoteknologi.

2010/11: MJ315 av Hans Olsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snabbast möjligt förbjuda användningen av det giftiga och cancerframkallande ämnet perkloretylen.

2010/11: MJ338 av Betty Malmberg och Eva Bengtson Skogsberg (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om problem med tidig utfasning av vissa växtskyddsmedel.

2010/11: MJ344 av Ann-Kristine Johansson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökad kunskap kring skadliga ämnen och behovet av att begränsa farliga kemikalier.

2010/11: MJ355 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett förbud mot bisfenol A i livsmedelsförpackningar och andra produkter där det kan överföras till människor med hänvisning till dess hälsorisker.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige kraftfullt driver på i EU för att införa ett förbud mot bisfenol A.

2010/11: MJ357 av Mikael Oscarsson (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om generellt godkännande av Bti (VectoBac G).

2010/11: MJ358 av Karin Granbom Ellison och Nina Lundström (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett fortsatt arbete för en skärpning av lagstiftning och kontroll av kemikalieanvändning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till en Sternrapport om kemikalier.

2010/11: MJ359 av Monica Green och Annelie Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda det giftiga medlet bisfenol A i Sverige och arbeta för att förbudet även ska gälla i EU.

2010/11: MJ363 av Carina Ohlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre reglering av kemikalieanvändningen där ett barnperspektiv är utgångspunkten för försiktighetsprincipen.

2010/11: MJ385 av Anders Ygeman (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bekämpa användningen av parakvat.

2010/11: MJ393 av Lars Ohly m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är viktigt att Sverige inom EU och internationellt verkar för att användningen av parakvat som bekämpningsmedel stoppas.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att svenska och europeiska köttproducenter ges förutsättningar och incitament att sluta köpa djurfoder som odlats med hjälp av parakvat.

2010/11: MJ404 av Kerstin Haglö och Peter Persson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att märkning bör införas för varor producerade med bekämpningsmedel.

2010/11: MJ421 av Tuve Skånberg (KD):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet med att identifiera och sanera källor till dioxin, kadmium och PCB bör intensifieras.

2010/11: MJ433 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att snabbt öka ambitionerna när det gäller att minimera användningen av farliga kemikalier i vår omgivning.

2010/11: MJ449 av Peter Eriksson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot bisfenol A i vissa produkter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot bly i vissa produkter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot DEHP i vissa produkter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot deka-BDE i vissa produkter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot nonylfenoletoxilat i vissa produkter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot PFOA i vissa produkter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot farliga ämnen i livsmedel och i produkter som kommer i kontakt med livsmedel.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till förbud mot triclosan, triclocarban och silver som tillsatser till skor och textilier, skärbrädor, tvätt- eller diskmaskiner eller andra konsumentprodukter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte godkänna nya bekämpningsmedel med hormonstörande ämnen, samt att där så är lämpligt ompröva redan godkända produkter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kemiska ämnen i byggmaterial, inomhusmiljön och hur de påverkar folkhälsan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslag till åtgärder inom kemikaliepolitikens område i linje med Miljömålsrådets förslag i rapporten Nu är det bråttom! från 2008.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regleringar för säker användning av nanoteknik.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slam inte ska spridas på jordbruksmark innan kunskapsläget om riskerna för människors hälsa förbättras.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föra in ämnen i Reachprocesser samt fastställa mätbart mål för detta arbete.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till ett EU-direktiv om kemikalier i textilier och skor, motsvarande RoHS-direktivet för elektroniska produkter.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett internationellt forskarsamarbete på kemikalieområdet.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att använda miljöskatter och miljöavgifter för att minska spridningen av farliga kemikalier.
26. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till förtydligande av 29 kap. 6 § 5 c miljöbalken om att informationskrav i enlighet med Reachförordningen träder i kraft redan när ett ämne förts upp på kandidatlistan.
27. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till precisering av miljöbalken för att tydliggöra att ersättningsprincipen även gäller metoder och tekniker.

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ger i uppdrag åt KemI att arbeta mer aktivt med att klargöra regelverkets innebörd och begränsningar genom praxisbildning.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att kraftigt skärpa efterlevnaden av kemikalieregleringen, särskilt EU:s kemikalieförordning.